Pohľad na dejiny sveta, ľudstva a Božieho ľudu

Dejiny sveta a ľudstva

Tento článok uzatvára službu časopisu Solas. Preto názov Post Scriptum.[A)] Rámcovo v ňom zhŕňame dejiny sveta, ľudstva a spasenia.

Stvorenie sveta

Dejiny sveta začínajú postupným Božím tvorením v šiestich dňoch stvoriteľského týždňa, počas ktorých bolo stvorené nebo a zem a všetko, čo je na nich – živé aj neživé. Všetko stvorené bolo dokonalé – dokonalý Stvoriteľ, Boh, stvoril dokonalé dielo. Na konci šiesteho dňa uvidel a konštatoval, že všetko bolo veľmi dobré (1. Mojžišova 1:1-31). Nič nebolo potrebné opakovať, opravovať, dopĺňať alebo meniť. V siedmom dni Boh odpočíval od všetkého svojho diela, ktoré stvoril, a tento deň ustanovil za odpočinok bez konca, za večný odpočinok – čítaj 1. Mojžišovu 1:31–2:3, Židom 4:3 a poznámku.[B)]

Stvorenie ľudstva a jeho dejiny

Ľudstvo začína stvorením Adama, človeka, ktorý bol stvorený tak, že Hospodin Boh vezmúc prach zo zeme, vdýchol do jeho nozdier dych života a človek sa stal živou dušou (1. Mojžišova 2:7). Človek bol stvorený na konci stvoriteľského týždňa v šiestom dni na Boží obraz (1. Mojžišova 1:27; Žalm 8:4-7).

Boh videl, že nie je dobré, aby bol človek (Adam) sám. Dal mu pomoc jemu rovnú – z jeho rebra vybudoval ženu Evu a priviedol ju k Adamovi (1. Mojžišova 2:18, 21-22). Adam a Eva, ako aj všetko stvorenstvo, boli dokonalí a svätí. Mali spoločenstvo so svojím Stvoriteľom, ktorý k nim prichádzal do rajskej záhrady. Boli morálne čistí – boli nahí a nehanbili sa (verš 25).

Za pokrm človek dostal „každú bylinu, ktorá plodí semä a ktorá je na tvári celej zeme, i každý strom, na ktorom je ovocie stromu, ktorý plodí semä. To všetko vám bude za pokrm“ (1. Mojžišova 1:29). Boh zaopatril potravou aj všetko stvorenstvo, v ktorom je živá duša: „A všetkým zvieratám zemským a všetkému vtáctvu nebeskému a všetkému, čo sa plazí na zemi, v čom je živá duša, dal som za pokrm všetko zelené byliny. A bolo tak“ (verš 30).

Ako všetko ostatné stvorenstvo aj zem (pevnina) bola stvorená dokonale. Na povrchu Zeme sa objavila v treťom dni potom, ako Boh zhromaždil vody pod nebom na jedno miesto (1. Mojžišova 1:10). Bola úrodná a bola stvorená tak, že vydávala sama od seba bylinu a semä na pokrm a rástli na nej aj ovocné stromy vydávajúce ovocie vhodné na jedenie: „A zem vydala sviežu trávu, bylinu, vydávajúcu semä podľa svojho druhu, a všelijaký strom, rodiaci ovocie, v ktorom bolo jeho semä, podľa svojho druhu“ (verš 12).

Všimnime si, že v týchto veršoch je uvedené, že ľudia za pokrm dostali každú bylinu, ktorá je na celej tvári zeme i každý strom. Teda zem už odvtedy rodila byliny a stromy a už odvtedy prinášali úrodu a ovocie, ktoré bolo k dispozícii všetkému stvorenstvu za potravu. Nebolo potrebné dorábať si potravu. Nebolo potrebné orať, sadiť, pestovať atď. Zem bola požehnaná a už hneď sama plodila užitočné byliny ako pokrm a už hneď na nej rástli stromy prinášajúce ovocie na jedenie – tak to pre človeka a ostatné stvorenstvo bolo pripravené už pri stvorení a pripravil a zariadil to Stvoriteľ – a tak to malo zostať navždy.[1); 2b)]

Rajská záhrada

Boh Stvoriteľ umiestnil Adama do záhrady v krajine Éden – do prostredia, ktoré pre človeka vopred pripravil, aby tam prebýval (1. Mojžišova 2:8): „A Hospodin Boh vysadil záhradu čiže raj v Édene, od východu, a tam postavil človeka, ktorého utvoril.“

Rajská záhrada so svojimi stromami prinášajúcimi ovocie dobré na jedenie bola prostredím špeciálne pripraveným pre človeka (verš 16). Boh ho ustanovil za správcu sveta pod svojím

vedením, dal mu právo a moc, aby spravoval a podriadil si svet a vládol celému stvorenstvu (1. Mojžišova 1:27-2:3; Žalm 8:4-9). Úlohou človeka bolo zodpovedne vládnuť zemi pod Božou zvrchovanosťou (2:15) a poslúchať svojho Stvoriteľa. Všetko potrebné k životu mal zabezpečené v rajskej záhrade. Dostal len príkaz nejesť zo stromu poznania dobrého a zlého (verš 17). Stromy rajskej záhrady prinášali ovocie na pokrm a zem sama plodila užitočnú bylinu pre všetko stvorenstvo. Človek a ostatné stvorenstvo s ním žili v plnom Božom zaopatrení.

Pád do hriechu

Prišiel ale okamih, keď padlý anjel Satan (Lucifer) skrze hada zviedol Evu, aby vzala ovocie zo stromu poznania dobrého a zlého a jedla. Eva hada poslúchla a jedol aj Adam, čím sa dopustil prestúpenia, zhrešil proti Bohu (3:1-7, 17; 1. Timotejovi 2:13-14). Týmto skutkom neposlušnosti sa Adam s Evou, a skrze nich celé ľudstvo, odvrátili od Boha a všetko to dobré a dokonalé – pripravené pre človeka a ostatné stvorenstvo – sa následne porušilo v dôsledku Božieho zlorečenstva ako trestu za Adamov hriech. Takto skrze jedného človeka vošiel hriech do celej ľudskej rasy a skrze hriech smrť (Rímskym 5:12). Všetci traja, Adam, žena (Eva) a had, boli už v rajskej záhrade súdení a stihol ich trest (3:9-19). Had a zem boli prekliati, boli zlorečení (verše 14 a 17).

Od tohto okamihu sa dejiny ľudstva odvíjajú v dvoch líniách. Jednu líniu tvoria dejiny padlého ľudstva a porušeného sveta. Druhú líniu tvoria dejiny Bohom spasených ľudí, vykúpeného Božieho ľudu na zemi. Obe skupiny ľudstva však žijú na tom istom jednom svete. Prelínajú sa a vzájomne sa ovplyvňujú.

V dôsledku neposlušnosti boli Adam s Evou (človek) vyhnaní z rajskej záhrady, v ktorej sa dovtedy tešili plnému zaopatreniu (1. Mojžišova 1:29). V záhrade ich pokrmom bolo ovocie stromov rajskej záhrady (okrem ovocia zo stromu poznania dobrého a zlého) a byliny, ktoré im a celému stvorenstvu sama od seba rodila požehnaná zem.

Adam a všetko jeho potomstvo (ľudstvo) si od vyhnania z rajskej záhrady musí potravu a všetky svoje životné potreby obstarávať (dorábať) samo. Boh Adamovi povedal: „... zlorečená bude zem pre teba; s bolesťou budeš z nej jesť po všetky dni svojho života“ (verš 17). Za pokrm mu bola daná (určená) poľná bylina, ktorú si už ale musí sám dopestovať v pote svojej tváre, lebo zem je pre Adamov hriech, pre Adama už v stave prekliatia a sama od seba rodí už len tŕnie a bodľačie (1. Mojžišova 3:17-19). Teraz človek má už len toľko, koľko si sám v pote svojej tváre dopestuje na zemi, ktorá je pod zlorečením (prekliatím).

Pádom do hriechu sa zmenila aj prirodzenosť človeka. V dôsledku Božieho zlorečenstva pre Adama vošla smrť do života človeka (celého ľudstva). Človek sa porušil (duchovne zomrel) a stal sa smrteľným. Je mu uložené raz zomrieť a potom súd a večné zahynutie (druhá smrť). Z bezhriešneho a morálne čistého sa stal hriešnik, ktorý nehľadá Boha, ale sa snaží pred ním utiecť a skryť. Takým sa rodí každý Adamov potomok. Rodí sa s hriešnou prirodzenosťou, je hriešnik a pácha hriechy. Žije v márnosti svojich zlých žiadostí a túžob. Je vo vzbure voči Bohu. Boha neposlúcha ani sa o neho nezaujíma, ale si ide svojou cestou podľa umienenosti svojho zatvrdeného nešľachetného srdca. Odplatou za to mu je smrť, lebo odplatou za hriech je smrť. Ako hriešnik bude večnosť tráviť vo večnom odlúčení od Boha na mieste nazývanom ohnivé jazero. To je údel človeka žijúceho bez Boha.

Noachova (Noeho) potopa

Po vyhnaní z rajskej záhrady sa ľudia množili a osídlili zem. Spolu s tým sa ale rozmnožil i ľudský hriech, ľudská zloba a vzbura. Dosiahli takých rozmerov, že sa Boh rozhodol zahladiť človeka, ktorého stvoril, z tváre zeme a spolu s ním aj všetko stvorenstvo – od zemeplazu až po nebeské vtáctvo. Súd sa skutočne aj udial. Všetko, celú zem a všetko, čo bolo na nej, zahladil Boh vodami potopy (1. Mojžišova 6:7, 7:10-12). Zahynul celý dovtedajší svet. Len Noach a jeho rodina, spolu osem duší (štyri manželské páry), a páry zvierat každého druhu našli milosť v očiach Hospodina a boli zachránení (6:8, 7:21-23). Celý vtedajší svet zahynul vodou. Do sveta po potope vošiel len Noach a všetko, čo bolo s ním v korábe (7:23).

Vtedajší svet zahynul, ale tvorstvo, ktoré zostalo po potope, dostalo novú príležitosť, nový začiatok vďaka zmluve s Noachom: „A Boh požehnal Noacha a jeho synov a riekol im: Ploďte sa a množte sa a naplňte zem“ (9:1). Od troch Noachových synov bola zem znovu zaľudnená (9:19) a celá zem bola jedného jazyka.

Ľudia sa však opäť vydali cestou neposlušnosti. Namiesto toho, aby sa rozptýlili po tvári celej zeme a osídlili ju, sústredili sa na jedno miesto, na rovinu v zemi Sineár. Namiesto poslušnosti a oslavy Boha sa rozhodli osláviť seba. Rozhodli sa vystavať mesto a vežu, ktorá by siahala až do neba, a učiniť si meno, aby neboli rozptýlení po celej tvári zeme (11:4). Tým chceli vstúpiť vo svojej vlastnej sile a schopnosti do sféry prebývania Boha. Chceli dosiahnuť to, čo im nepatrilo, lebo: „Nebesia sú nebesia Hospodinove, a zem dal synom človeka“ (Žalm 115:16). A tak opäť prišiel na ľudstvo trest. Tento raz vo forme zmätenia jazykov a vzniku národov. Vďaka tomuto Božiemu zásahu a rôznorodosti jazykov, ktorým si navzájom nerozumeli, sa ľudia rozptýlili po tvári celej Zeme (11:7-9).

Nad svetom vládne Satan

V rajskej záhrade poslúchli Adam s Evou Satana (diabla), toho starého hada (Zjavenie 12:9, 20:2). Týmto aktom, poslúchnutím Satana, odovzdal človek (prostredníctvom Adama) všetku svoju vládu nad svetom Satanovi. Človek (Adam) a následne i celé ľudstvo sa stalo sluhom (poddanými) Satana.

To, že Satan je vládcom sveta, potvrdzuje aj novozákonné Písmo: „A diabol mu povedal: Tebe dám všetku túto moc aj ich slávu, lebo je mne daná, a komu chcem, tomu ju dám“ (Lukáš 4:6). Tak sa to stalo pre Adamov hriech. Písmo oznamuje: „Koho poslúchate, toho ste sluhami“ (Rímskym 6:16) – a to je univerzálny princíp, od ktorého sa odvíja všetko dianie na nebi aj na zemi. Adam podľahol Satanovmu pokušeniu (v rajskej záhrade) a Satana poslúchol, čím dostal celé ľudstvo pod Satanovu vládu.

Keď prišiel Ježiš Kristus, Boží Syn, na svet ako človek, prišiel v úlohe druhého a posledného Adama. To znamená, že podobne ako prvý Adam reprezentoval svoj ľud. Pán Ježiš, aj keď bol človekom, nebol pod Satanovou vládou, ako boli všetci Adamovi potomkovia, pretože bol zhora, jeho otcom nebol Adam, lebo bol splodený zo Svätého Ducha. Preto ho Satan na púšti pokúšal, aby ho zviedol tak, ako zviedol prvého Adama. V tom pokúšaní išlo o to, aby sa Pán Ježiš podriadil Satanovi a ponechal mu vládu nad svetom a ľudstvom. Keby Pán Ježiš v tejto skúške zlyhal, rovnako ako zlyhal prvý Adam na počiatku, spasenie by nebolo možné. Pán Ježiš však v tejto skúške obstál, nezlyhal tak ako prvý Adam.

Toto je kľúčové pre porozumenie, kam ľudstvo od vyhnania z rajskej záhrady smeruje: je pod vládou Satana. Všetci, každý jeden človek, sa rodia porušení hriechom, rodia sa do Satanovho kráľovstva (Lukáš 4:5-6). Vládne im Satan a sily temnosti (Kolosenským 1:13). Satan je vládcom sveta (ešte aj v prítomnosti) a svoju vládu, kráľovstvá sveta a ich slávu, komu chce, tomu môže dať (Lukáš 4:6; Matúš 4:8-9). To v budúcnosti aj urobí.

Celosvetové ríše

Po zmätení jazykov v Bábeli a následnom rozptýlení ľudstva sa dejiny ľudstva odvíjajú v podobe štátov (mestské štáty), kráľovstiev či ríš. História doteraz pozná štyri svetové ríše: Babylonskú, Perzskú, Grécku a Rímsku ríšu.

Príde čas, keď vznikne ďalšia celosvetová ríša a na jej čele bude stáť silný a krutý vládca obdarovaný nadprirodzenou silou a mocou (Daniel 7:17, 23). Vieme to z Písma a poznáme ho pod pomenovaním Antikrist (1. Jánov 2:18). Jemu dá Satan vládu a veľkú právomoc nad kráľovstvami sveta (2. Tesalonickým 2:9; Zjavenie 13:2, 4). Antikrist bude zvádzať do vzbury proti Bohu celý svet. Zvedie mnohých, ale nie všetkých. Antikrist spolu so svojím pomocníkom falošným prorokom bude odstránený a jeho ríša zanikne. Stane sa to pri druhom príchode Pána Ježiša Krista. Po tomto na celej zemi nastúpi vláda Kristovho kráľovstva¬.

Skonanie sveta

Antikristova ríša zanikne. Satan bude uväznený v podzemnom žalári. Kristovo kráľovstvo na zemi bude trvať tisíc rokov. Na konci tohto obdobia Satan bude prepustený a zvedie národy do vzbury proti Bohu a jeho ľudu (Zjavenie 20:7-8). Z neba však zostúpi oheň a všetkých nepriateľov zničí. Satan bude uvrhnutý do ohnivého jazera, kde sa už bude nachádzať Antikrist a jeho prorok. Po týchto udalostiach dôjde k súdu pred Božím trónom. Kto nebude nájdený zapísaný v knihe života, bude uvrhnutý do ohnivého jazera (Zjavenie 20:11-15).

Týmto skončia dejiny tohto sveta a bezbožného ľudstva. Stará zem a nebo zaniknú, miesta sa im nenájde (verš 11) a bezbožní jednotlivci skončia v ohnivom jazere. Po týchto udalostiach Boh stvorí nové nebo a novú zem (Zjavenie 21:1), na ktorých už bude prebývať len Boh so svojím vyvoleným a spaseným ľudom – nebude tam žiadneho bezbožníka.

Dejiny Božieho ľudu

V rajskej záhrade Adam a Eva neposlúchli Boží príkaz a za to ich stihol trest a s nimi následne aj všetkých ich potomkov. Všetci sa rodíme ako hriešnici a odlúčení od Boha. Boh však od svojho zámeru, kvôli ktorému stvoril svet, mať svoj ľud, s ktorým bude prebývať, ktorému bude Bohom a ktorý bude jeho ľudom, neupustil ani po páde človeka (Adama) do hriechu. Hneď v rajskej záhrade dal zasľúbenie o porážke Satana a víťazstve Spasiteľa, semena pošlého zo ženy (1. Mojžišova 3:15). Už tam sa začali písať aj dejiny spásy, dejiny Božieho ľudu.

Ako napredovali dejiny padlého ľudstva, množil sa hriech. Aj v týchto časoch však Boh prejavoval svoju milosť. Žili tu ľudia, ktorí boli vierou spasení a patrili Bohu (Židom 11:1-7). Bezbožnosť sveta vyvrcholila natoľko, že prišiel Boží súd a ako odpoveď trest: celý vtedajší svet bol odsúdený, zahynul zatopený vodou. Ale Noach a jeho rodina (štyri manželské páry) a páry zvierat, ktoré boli s nimi v korábe, našli milosť v Božích očiach a boli zachránení. Ľudstvo aj tvorstvo dostali novú šancu skrze zmluvu, ktorú Boh s nimi uzavrel (1. Mojžišova 9:8-10).

Čas plynul a po Noachovej potope sa ľudstvo znova odvrátilo od Boha. On však svoj úmysel mať svoj ľud ani teraz nezmenil. Spomedzi všetkých ľudí si vybral Abraháma a oddelil ho pre svoje ciele. Dal mu zasľúbenie, že v ňom budú požehnané všetky čeľade zeme. Toto zasľúbenie sa týka spasenia ľudí zo všetkých národov, kmeňov a jazykov. Keď Boh toto zasľúbenie pred mnohými storočiami dával Abrahámovi, mal na mysli aj nás, ktorí sme uverili z nášho národa.

Zapísané Božie slovo oznamuje, ako Boh postupne zjavuje a realizuje svoj plán spasenia svojho ľudu. Zasľúbenia dané Abrahámovi a zmluva, ktorú s ním uzavrel, sú kľúčové pre spasenie Božieho ľudu zo všetkých národov sveta.

Abrahám a národ Izrael

Abrahám pôvodne býval v krajine Chaldejov v meste Úr. Pôvodne sa volal Abram. Až neskôr ho Hospodin premenoval na Abraháma (1. Mojžišova 11:25-28, 17:5).

Boh dal Abrahámovi, po ňom aj Izákovi a po ňom aj Jakobovi (Izraelovi) zasľúbenia, ktoré sa špecificky týkajú izraelského národa. Tým do Božieho plánu spásy ľudstva pozoruhodne vošiel jeden zvláštny národ. Je to izraelský národ, Abrahámovo, Izákovo a Jakobovo fyzické (biologické) potomstvo. Izraelský národ bol Abrahámovi zasľúbeným semenom (špecifickým fyzickým potomstvom, špecifickým fyzickým semenom v množnom čísle). Mal splniť úlohu „Božieho syna“, prostredníka spásy pre všetky národy. V tejto úlohe však zlyhal pre svoju neposlušnosť a tvrdé srdce. Preto muselo prísť skutočné, pravé zasľúbené semeno Abrahámovo (zasľúbený potomok v jednotnom čísle), Ježiš Kristus, skutočný Boží Syn, aby naplnil všetky zasľúbenia zmluvy, ktorú Boh uzavrel s Abrahámom.

Zasľúbenia a zmluva s Abrahámom[3)]

Abrahám poslúchol – poslúchol vo viere. Opustil svoju otčinu a putoval tam, kam ho Boh viedol. Dôveroval Bohu, a preto urobil všetko, čo mu Boh prikázal. Boh priviedol Abraháma do krajiny Kanaán.

Keď dal Boh Abramovi príkaz opustiť jeho otčinu (1. Mojžišova 12:1), dal mu ho spolu so zasľúbeniami (1. Mojžišova 12:2-3): „A učiním ťa veľkým národom a požehnám ťa a zvelebím tvoje meno, a budeš požehnaním... a budú požehnané v tebe všetky čeľade zeme.“ V týchto zasľúbeniach je uvedené, že nielenže sa má Abrahám prenáramne rozmnožiť, takže bude z neho veľký národ, ale dokonca v ňom budú požehnané všetky čeľade zeme.

Abrahám uveril Hospodinovi. Uveril, aj keď okolnosti jeho života a života Sáraji, jeho manželky, tomu nenasvedčovali. Toto je kľúčová udalosť a skutočnosť, na ktorej novozmluvné zjavenie vysvetľuje ospravedlnenie z milosti skrze samotnú vieru – Boh Abrahámovi počítal vieru za spravodlivosť (1. Mojžišova 15:6). Rovnako je ospravedlnený aj každý, kto uveril evanjeliu Ježiša Krista (Rímskym 4. kapitola).

Hneď po tom, ako Abrahám uveril a ako mu Boh započítal vieru za spravodlivosť, svoje zasľúbenia následne spečatil tým, že uzavrel s Abrahámom zmluvu (1. Mojžišova 15:9-21). Obsah zmluvy s Abramom (verš 18) je takýto: „Tvojmu semenu som dal túto zem…“, pričom zem je presne definovaná zemepisne (verše 18-21). Je to krajina Kanaán.

Predmetom zmluvy s Abrahámom je, že Abrahámovo semeno (potomok alebo potomstvo) zdedí zem. Abrahámovi je teda zmluvne garantovaná nielen zasľúbená zem, ale aj potomok/potomstvo (semeno). Od tohto okamihu sú zasľúbenia nielen zasľúbené, ale navyše aj potvrdené zmluvou. Táto zmluva je postavená na zasľúbeniach. Nie je podmienená ničím zo strany Abraháma. Boh v tejto zmluve zaväzuje sám seba, že Abrahámovi vyplní jemu dané zasľúbenia. Tým, že vyplnenie zasľúbení nie je podmienené žiadnou zmluvnou poslušnosťou na strane Abraháma, je táto zmluva zmluvou povahy (charakteru, podstaty) milosti. Táto zmluva sa týka vyplnenia Božích zasľúbení, je na nich postavená, preto ju môžeme nazvať aj „zmluvou zasľúbení“ – a presne takto ju nazývajú aj novozákonné písma (Efezským 2:12). A kvôli okolnostiam pôvodu tejto zmluvy ju budeme nazývať aj „abrahámovskou zmluvou“.

Súčasťou zasľúbení je aj to, že Abrahám bude mať – zo svojej vlastnej rodovej línie – potomka alebo potomstvo (alebo aj oboje, čo však odkrývajú až novozákonné písma), ktorý/ktoré bude dedičom zasľúbení abrahámovskej zmluvy (1. Mojžišova 15:4). Neskôr (1. Mojžišova 17.

kapitola) Boh túto zmluvu opätovne potvrdí a rozšíri aj na Abrahámovo semeno (potomka/potomstvo) v nasledujúcich Abrahámových pokoleniach. Zdôraznime ešte raz, že abrahámovská zmluva je zmluva charakteru milosti a je postavená na zasľúbeniach. Pritom následné Božie konanie s Abrahámom, jeho synmi a jeho vnukmi poodhalí a novozákonné písma nakoniec vyložia, že tieto zasľúbenia a táto zmluva sa týkajú inak zasľúbeného semena ako potomka v jednotnom čísle a inak zasľúbeného semena ako potomstva, čiže potomkov v množnom čísle.

Boh svoju zmluvu uzavretú s Abrahámom postupne vztiahol (zúžil) aj na Izáka (nie však na Izmaela), Jakoba (nie však na Ezava) a na Jakobových synov. Abrahámovská zmluva je potom ďalej v Písmach opísaná už ako zmluva, ktorú uzavrel Hospodin s Abrahámom, s Izákom a s Jakobom (2. Mojžišova 2:24; 3. Mojžišova 26:42; 2. kráľov 13:23).

Boh si teda zvolil celé Jakobovo telesné potomstvo a vstúpil s ním do zvláštneho vzťahu, odlišného od toho, v ktorom ostane s inými (pohanskými) národmi. Všetkých 12 kmeňov (pokolení) Jakobových (Izraelových) sa stáva Božou voľbou a Božím prozreteľným riadením vyvoleným národom.

Avšak novozmluvné zjavenie ukáže, že Boží výber (zužovanie, na koho sa bude zmluva v konečnom dôsledku vzťahovať) pokračuje (už v inom zmysle) aj v pokoleniach po Jakobovi. Novozákonné písma preto hovoria o „Izraeli z Izraela“ alebo o „Izraeli v rámci Izraela“ (o Izraeli v inom zmysle, než je Izrael ako celý národ, ako etnikum) alebo o „ostatku z Izraela“ (Rímskym 9:22, 11:2-5).

Boh si izraelský národ vyvolil, povolal a vykúpil. Vyvolil a povolal k špeciálnej úlohe, ktorú mal medzi národmi splniť v súvislosti s Božím plánom spasenia. Mali sa stať kráľovstvom kňazov a svätým národom (2. Mojžišova 19:5-6). Cez izraelský národ ako zvláštny národ a „kráľovstvo kňazov“ mali byť požehnané všetky čeľade zeme. V Božom pláne mal izraelský národ sprostredkovať ostatným národom známosť cesty spásy a poznanie toho, ako mať s Bohom správny vzťah. Okolité národy mali spoznať, že s Izraelom je jediný pravý živý Boh.

Boh vykúpil izraelský národ fyzicky z otroctva v Egypte krvou paschálneho baránka. Sformoval si Izrael ako zvláštny národ, ako svoj ľud vtedy, keď ich svojím pôsobením, mocami a divmi vyviedol z otroctva v Egypte, aby mu svätoslúžili a aby mu boli zvláštnym vlastníctvom. Viedol ich do zasľúbenej zeme a na Sinajskej púšti im dal cez prostredníka Mojžiša zmluvu, ktorú nedal žiadnemu inému národu. Táto zmluva, nazvime ju mojžišovská zmluva (niekedy sa zvykne nazývať aj sinajská zmluva), je zmluvou povahy (charakteru) skutkov, pretože zmluvné zasľúbenia sa zmluvnej strane (izraelskému národu) vyplnia len pod podmienkou poslušnosti podmienkam zmluvy – Mojžišovmu zákonu (2. Mojžišova 19:5-6): „Tak teraz ak naozaj budete poslúchať môj hlas a budete ostríhať moju zmluvu, budete mi zvláštnym vlastníctvom nad všetky národy, lebo veď moja je celá zem. A vy mi budete kráľovstvom kňazov a svätým národom…“

Mojžišov zákon je sumárne definovaný v desatore a aplikačne rozmenený na drobné vo forme záväzných nariadení, ktoré často obsahujú aj formulácie pokuty či trestu pri ich porušení. Sú to príkazy, čo sa musí, čo sa smie, čo sa nesmie a čo a ako sa má robiť. V tomto zmysle je mojžišovská zmluva zásadne odlišná od abrahámovskej zmluvy. Aj keď sľubuje podobné zasľúbenia – zasľúbenú krajinu, požehnania, Boh bude svojmu ľudu Bohom a oni mu budú ľudom, mojžišovská zmluva na rozdiel od abrahámovskej vyžaduje na strane ľudu, ktorý má byť Božím ľudom, poslušnosť a spravodlivosť v zmysle konania predpísaných skutkov (5. Mojžišova 28; pozri aj 2. Mojžišova 19:5, 5. Mojžišova 11:13, 1. Samuelova 12:13-15).

To, čo izraelskému národu ako etniku celý čas unikalo a uniká dodnes – a uniká nielen im –, je skutočnosť, že príjemcom požehnaní abrahámovskej zmluvy sú len tí, ktorí majú abrahámovskú vieru. Teda tí, ktorí sú z viery Bohu verní a Boha milujú, ktorí sú z viery Bohu poslušní. Inak povedané tí, ktorí majú obrezané, poslušné srdcia a veria zasľúbeniam, čo sa preukazuje v ich životoch vernosťou a poslušnosťou naproti Bohu. Úlohou zákona (mojžišovskej zmluvy charakteru skutkov) bolo, aby odkryl, že zďaleka nejde o celý izraelský národ. Preto je napísané, že „zákon je pre bezbožného“. Preto je napísané, že „zákon bol pridaný pre prestúpenia“. Od odovzdania zákona izraelskému národu na Sinajskej púšti sa izraelský národ ocitol pod dvoma zmluvami súčasne. Je kľúčové túto skutočnosť pochopiť správne.

Zákon (Mojžišov zákon) ako zmluva skutkov (mojžišovská zmluva) však nezrušil zmluvu, ktorá bola uzatvorená už skôr, abrahámovskú zmluvu (Galatským 3:17). Funkciou zákona je odkryť hriech (neposlušnosť) a potrestať, odsúdiť ho. Zo zákona je len poznanie hriechu. Zákon nedokáže spasiť, pretože nedokáže dať život. Preto je zákon litera, ktorá zabíja, a služba zákona je službou odsúdenia. Dobrá správa pre tých z izraelského národa, ktorí mali abrahámovskú vieru a obrezané srdce, je tá, že zákon, ktorý bol pridaný pre prestúpenia, ich nemohol odsúdiť, pretože nemohol nahradiť ani zrušiť abrahámovskú zmluvu. Táto dobrá správa je nielen pre tých z izraelského národa, ale aj pre všetkých nás veriacich v evanjelium milosti Ježiša Krista. Nová zmluva vysvetľuje, že najdôležitejšou funkciou zákona je, že bol pestúnom, ktorý mal priviesť všetkých ku Kristovi.

Zasľúbená zem

Na zasľúbení krajiny najľahšie pochopíme kľúčovú pravdu o tom, aký cieľ Boh sledoval, keď dal Abrahámovi zasľúbenia a uzavrel s ním zmluvu a že tieto zasľúbenia sa rôznym spôsobom napĺňajú rôznym (štyrom) Abrahámovým potomstvám.

Abrahámovi Boh zasľúbil krajinu Kanaán ako vlasť, ktorá bude jemu a jeho semenu daná do večného vlastníctva ako večné dedičstvo. Zasľúbená krajina (Kanaán) bola presne zemepisne (geograficky) definovaná. V starozákonných textoch sa zasľúbenie o zemi javí ako zasľúbenie zemskej krajiny. Nič viac sa za tým akoby nedá tušiť. Až novozákonné písma (Židom kapitola 11) vykladajú, že konečným cieľom a úplným naplnením tohto zasľúbenia je nebeská vlasť (večný život, nebeský Jeruzalem) a že dokonca už sám Abrahám tomuto zasľúbeniu takto rozumel a vierou si ho aj privlastnil, očakávajúc jeho naplnenie v budúcnosti. Rovnako tomu verili a rozumeli aj Izák, aj Jakob (Židom 11:8-16).

Abrahám teda rozumel a veril, že predmetom zasľúbenia o zemi zasľúbenej do večného vlastníctva (večného dedičstva) nie je fyzická krajina Kanaán (od Egyptského potoka po rieku Eufrat), ale večné prebývanie u Boha. Je ním nové nebo a nová zem a nebeský Jeruzalem – mesto, v ktorom panuje Božia vláda, nie ľudská. Zasľúbenie dané Abrahámovi má teda duchovný, nebeský rozmer – týka sa spásy a večného života. Toto zasľúbenie prechádza na Izáka, neprechádza však na Izmaela. Zasľúbenie, ktoré sa vzťahuje na Izmaela, má len zemský rozmer (bude z neho veľký národ s kniežatami, bude mať vlastnú krajinu), zemskú rovinu, nemá nebeský (duchovný) rozmer či rovinu.

Zasľúbenie, ktoré dostal Abrahám, následne Izák a následne Izrael (Jakob), má primárne duchovný (nebeský) rozmer. Avšak nesie v sebe aj zemský rozmer, ktorý plní funkciu predobrazu, fyzického tieňa, ktorý poukazuje na jeho konečné naplnenie. Kanaán ako zasľúbená vlasť nie je konečným naplnením zasľúbenia, je len predobrazom vlasti, v ktorej Boží ľud vchádza do odpočinku. Pre izraelský národ mal byť Kanaán vlasťou, v ktorej si oddýchnu od otrockej nadvlády iného národa. Oddýchnu si od nepriateľov a budú žiť vo vzťahu Božieho ľudu so svojím Bohom a budú tu zažívať všetky Božie požehnania. Prečo sa tak nestalo? Respektíve, prečo sa tak stalo len čiastočne?

Z pohľadu Božej prozreteľnosti sa tak nestalo preto, aby sa ukázalo, že zemské veci sú len tieňom budúcich nebeských vecí. Bohu ide celý čas práve o nebeské veci, ktoré realizuje cez zasľúbenia dané Abrahámovi a jeho semenu. Nebeská vlasť je zasľúbenou vlasťou, kde spasení (Boží ľud) budú na večné veky v plnosti prežívať oslobodenie od otroctva a nadvlády hriechu a plnosť vzťahu medzi Bohom a jeho ľudom. Z pohľadu zemského sa tak nestalo pre neposlušnosť izraelského národa. Dostali sa aj pod zmluvu skutkov (Mojžišov zákon). Neposlúchali a zmluvu nenaplnili. Namiesto zmluvnej mzdy (odmeny) dostali zmluvný trest. Je pozoruhodné, že mojžišovská zmluva garantovala izraelskému národu rovnaké veci ako sľubovala abrahámovská zmluva, avšak len pod podmienkou skutkovej poslušnosti, len pod podmienkou naplnenia zmluvy dodržaním celého Mojžišovho zákona.

Zasľúbené semeno v jednotnom čísle

Zasľúbeným semenom, zasľúbeným Abrahámovým synom, je Izák. Izák však nie je konečným a úplným naplnením tohto zasľúbenia o potomkovi (semene v jednotnom čísle). Je len fyzickým predobrazom a tieňom budúceho konečného naplnenia – tým konečným zasľúbeným semenom je Spasiteľ Kristus: „A zasľúbenia boli povedané Abrahámovi a jeho semenu. Nehovorí: I semenám, ako keby ich bolo mnoho, ale hovorí ako o jednom: I tvojmu semenu, ktorým je Kristus“ (Galatským 3:16). A nielen to!

Nielenže je Kristus tým konečným a úplným naplnením zasľúbenia o semene danom Abrahámovi, Kristus je aj tým semenom, na ktoré sa vzťahuje konečné a úplné naplnenie abrahámovskej zmluvy a všetkých jej zasľúbení (2. Korintským 1:19-20; Rímskym 8:32)! Túto zmluvu Boh uzavrel s Abrahámom a jeho semenom, Izákom a jeho semenom a Jakobom a jeho semenom. Avšak až Kristus, Boží Syn, je tým konečným semenom zasľúbeným patriarchom. On je aj konečným príjemcom vyplnenia všetkých zasľúbení daných patriarchom – všetkých zasľúbení abrahámovskej zmluvy.

Zasľúbené semeno v množnom čísle

Semeno v množnom čísle (potomstvo) zasľúbené Abrahámovi (1. Mojžišova 15:13) je izraelský národ ako zvláštne telesné potomstvo Abraháma. Toto zvláštne telesné potomstvo je „vyvoleným, povolaným a vykúpeným Božím ľudom“ – avšak len v „prirodzenom“ (zemskom) zmysle. Vykúpení sú len fyzicky z otroctva v Egypte. Nie sú vykúpení duchovne z otroctva hriechu. Božím ľudom sú len pod podmienkou poslušnosti mojžišovskej zmluve. Nie však bezpodmienečne, ako je to v prípade abrahámovskej zmluvy – a neskôr po Golgote aj v prípade Novej zmluvy. Vchádzajú len do fyzickej „zasľúbenej zeme“, do Kanaánu, aby tam našli odpočinok, a aj to len pod podmienkou poslušnosti mojžišovskej zmluve. Keď však neposlúchajú, namiesto odpočinku prichádzajú boje a prehry s okolitými pohanskými národmi, útlak, hlad a nakoniec exil v Babylone a rozptýlenie medzi pohanské národy sveta.

Ako národ nevchádzajú do „večného odpočinku“, čiže „nebeskej vlasti“ ako konečného naplnenia zasľúbenia o vlasti (o zasľúbenej zemi). Nenaplnili svoju úlohu ako „kráľovstvo kňazov“. Táto úloha prešla v novozmluvnej ére skrze Krista (zasľúbené semeno v jednotnom čísle) na „kráľovské kňazstvo“ – všetkých skutočne vykúpených patriacich Kristovi, na Cirkev (1. Petrov 2:9; Zjavenie 1:6, 5:10). Národ Izrael je Božím ľudom len podmienečne. Cirkev zo Židov i pohanov je Božím ľudom bezpodmienečne (1. Petrov 2:9; Galatským 3:29).

Novozákonné spisy teda odhaľujú, že konečným naplnením semena pošlého zo ženy (1. Mojžišova 3:15), čiže „semena“ (potomka/potomstva) zasľúbeného Abrahámovi nebol ani Izák (ako potomok), ani Jakob (ako potomok), ani izraelský národ („Izrael“ ako potomstvo), ale bol

ním len sám Pán Ježiš Kristus, Boží Syn, ako špecifický potomok v jednotnom čísle. No a skrze Spasiteľa hriešnikov Pána Ježiša Krista prichádza na svet ešte jedno výnimočné Abrahámovo potomstvo.

Duchovné potomstvo – pravé Abrahámove deti – pravé Božie deti

Kristus je nielen semenom (špecifickým potomkom), ktoré bolo zasľúbené Abrahámovi, ale Kristus je aj semenom (špecifickým potomkom), ktorému sa vyplnili v plnosti a vo večnej nebeskej rovine všetky zasľúbenia dané Abrahámovi (Galatským 3:16). Najprv duchovne, pozične, pri jeho prvom príchode, neskôr finálne, zavŕšene, pri jeho druhom príchode.

A skrze Krista to platí aj o všetkých veriacich v evanjelium: „A ak ste vy Kristovi, teda ste semenom Abrahámovým a podľa zasľúbenia dedičmi“ (Galatským 3:29). Všetci veriaci v evanjelium Ježiša Krista sú duchovným, nebeským semenom – semenom v množnom čísle (potomstvom). Platí to rovnako o uverivších v evanjelium zo Židov, ako aj o uverivších z pohanov. Nieto medzi nimi žiadneho rozdielu. V tomto potomstve niet medzi potomkami žiadneho rozdielu. Skrze Krista sú tým konečným naplnením zasľúbenia o potomstve. Sú konečnou realizáciou Božieho plánu z hriechov vykúpeného, očisteného, ospravedlneného Božieho ľudu, ktorý má obrezané a poslušné srdce, ktorý je Bohu verný. Týmto potomstvom je skutočný pravý Boží ľud – Cirkev zo Židov i pohanov, Kristovo telo, chrám Svätého Ducha: „Lebo všetci sme synmi Božími skrze vieru v Kristu Ježišovi. Lebo všetci, ktorí ste pokrstení v Krista, Krista ste obliekli. Niet Žida ani Gréka; niet sluhu ani slobodného; niet muža ani ženy, lebo vy všetci ste jedno v Kristu Ježišovi“ (Galatským 3:26-28). Teda ktorýkoľvek človek veriaci evanjeliu Ježiša Krista patrí do duchovného potomstva Abraháma. Je Abrahámovým dieťaťom vo viere, dieťaťom Božím a dedičom a príjemcom zasľúbení.

Izraelský národ – predobraz pravého Božieho ľudu

Izraelský národ, ako zvláštne telesné Abrahámovo potomstvo, bol vyvoleným Božím ľudom. Musíme však správne porozumieť, v akom zmysle bol vyvoleným Božím ľudom. Izraelský národ je vyvolený spomedzi národov, čo však neznamená, že každý jeden Izraelita je vyvolený, aby bol spasený. Boh o tomto ľude vyhlásil, že sú tvrdej šije, že neustále blúdia srdcom, že sú neposlušní, že sa mu zošklivili (Žalm 78). Boh izraelský národ ako celok, ako etnikum, zavrhol. Zavrhol čiastočne a dočasne. To neznamená, že zavrhol každého jedného Izraelitu. Neznamená to ani to, že izraelský národ zavrhol navždy a že sa už na nich nevzťahuje nič zo zasľúbení daných Abrahámovi a nič z abrahámovskej zmluvy. Izrael bol Boží ľud, a predsa bol Bohom zavrhnutý. Mali by sme sa obávať, že sa takéto niečo môže stať aj Božiemu ľudu, ktorým je Cirkev? Nie, v žiadnom prípade! Prečo? Pre dva dôvody.

Po prvé preto, že izraelský národ (ako celok) je Božím ľudom len podmienečne, pod podmienkou poslušnosti mojžišovskej zmluve. Oni však neposlúchali, čím zrušili zmluvu, čo bol dôvod pre ich zavrhnutie. Novozmluvné zjavenie to vysvetľuje jasne a priamo. Zákon, zmluva skutkov podmienená poslušnosťou, nedokáže človeka spasiť. Nedokáže vyriešiť hriešnu prirodzenosť človeka. Nedokáže dať milosť, nedokáže dať život: „… Lebo keby bol býval daný zákon, ktorý by bol mohol oživiť, vtedy by skutočne bola spravodlivosť bývala zo zákona“ (Galatským 3:21). Preto je zlorečený každý, kto je pod zákonom (pod zmluvou skutkov). Preto je zákon službou smrti a odsúdenia. Nakoniec sa však aj tak ukáže, že koreňom a príčinou neposlúchania je nevera a neverenie (Židom 3:8-4:11): „A na ktorýchže zanevrúc hneval sa štyridsať rokov? Či nie na tých, ktorí hrešili, a ktorých telá popadali na púšti? A ktorýmže prisahal, že nevojdú do jeho odpočinku, ak nie tým, ktorí neposlúchali? A vidíme, že nemohli vojsť pre neveru“ (Židom 3:17-19).

Poslúchať Boha spôsobom, ktorý Boh prijme, dokáže len človek s obrezaným srdcom, človek, ktorému Boh zapísal zákon na myseľ a srdce, človek, ktorý sa narodil znova a dostal Božieho

Ducha. Je to tak preto, lebo Duch je, ktorý oživuje. Len tí, ktorí v čase pred Golgotou uverili abrahámovskou vierou, a tí, ktorí v čase po Golgote uverili v Ježiša Krista, sú Bohu živí, sú Božími deťmi a dedičmi zasľúbení.

Izraelský národ, ako potomstvo Abraháma, Izáka a Jakoba, bol národ jednotlivcov s obriezkou tela. Obriezka tela im mala pripomínať zmluvu s Abrahámom postavenú na viere v Božie zasľúbenia, na viere, ktorú Boh počíta za spravodlivosť. Avšak len niektorí z nich mali abrahámovskú vieru. Väčšina z nich Bohu neverila, čo sa viditeľne ukázalo a poznalo podľa ich neposlušnosti – reptali, rebelovali, pokúšali Boha, slúžili modlám po vzore okolitých pohanských národov (neobrezancov), boli tvrdej šije, blúdili srdcom a Bohu sa v nich nezaľúbilo. Prečo to tak bolo, keď mali byť Božím ľudom a chodiť pred jeho tvárou a po jeho cestách?

Preto, lebo obriezka na tele učinená ľudskou rukou nič nezmôže a nič neprospeje. Je len predobrazom obriezky srdca, o ktorú skutočne ide. Obriezka srdca je ten cieľ, o ktorý Bohu ide pri spáse človeka. Boh neustále volal izraelský ľud, aby obrezal svoje srdce (Jeremiáš 4:4): „Obrežte sa Hospodinovi a odstráňte všelijakú neobrezanosť svojho srdca…“ (pozri aj 2. Mojžišova 26:41; 5. Mojžišova 10:16; Jeremiáš 9:25-26; Skutky 7:51). Obriezka tela je vonkajším znamením (znázornením) vnútornej skutočnosti, o ktorú Bohu skutočne ide vo vzťahu medzi ním a jeho ľudom – obrezané poslušné srdce, ktoré žije a chodí vierou. To, že boli obrezaní na tele, ich malo viesť k pochopeniu, že v abrahámovskej zmluve s Božím ľudom Bohu ide o ich vieru v zasľúbenia, ide o ich vernosť a poslušnosť ich Bohu.

Pravému Božiemu ľudu, Cirkvi zo Židov i pohanov, sa nemôže stať, že by ju Boh zavrhol, pretože sa na ňu vzťahuje Nová zmluva, ktorá Cirkvi garantuje z Božej strany obriezku srdca a poslušnosť vloženú do srdca skrze dar Ducha (Židom 8:6-13; Ezechiel 11:19-20).

Po druhé preto, že izraelský národ je vyvolený len ako celok, ako národ spomedzi národov. Teda v úplne inom zmysle ako sú vyvolení všetci veriaci v evanjelium, ktorí sú pre spásu a večný život vyvolení ako jednotlivci ešte pred založením sveta (Efezským 1:4). Títo sú vyvolení ako individuálne Božie a Abrahámove deti podľa viery, ako jednotlivci Božieho ľudu Novej zmluvy.

Boží ľud Novej zmluvy je ľudom viery (viery v Krista, viery v evanjelium) a ľudom verným a poslušným. Boh si tento ľud postupne formuje z jednotlivcov, ktorí zo Židov i pohanov uveria v evanjelium Ježiša Krista a v tejto viere vytrvajú až do konca – do konca svojho fyzického života alebo ako živí do druhého príchodu Pána Ježiša Krista.

Boh zavrhol izraelský národ dočasne a pre ich nevieru (Rímskym kapitoly 9-11). Príde však čas, keď ich opäť prijme, keď uveria v Krista (Rímskym 11), keď povedia: „Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom“ (Matúš 23:39).

Zhrnutie o Abrahámovom potomstve a zasľúbeniach

Izraelský národ ako etnikum je predobrazom a fyzickým tieňom pravého Božieho ľudu. Vykúpenie izraelského národa z Egypta je vykúpenie fyzické, nie je rovné vykúpeniu Božieho ľudu z otroctva hriechu. Je tohto len obrazom a fyzickým znázornením. Vojdenie do zasľúbenej zeme (Kanaánu) je predobrazom a fyzickým znázornením vojdenia do večného Božieho

odpočinku (Židom 4:1-11), vojdenia do nebeskej vlasti. Zasľúbenie „vy mi budete ľudom a ja vám budem Bohom“ je izraelskému národu dané len pod podmienkou ich poslušnosti. Ich neposlušnosť ich z tohto vzťahu diskvalifikuje. Zasľúbenie „vy mi budete ľudom a ja vám budem Bohom“ je duchovnému semenu (veriacim v evanjelium Ježiša Krista) zasľúbené bez podmienky. Na tomto zasľúbení je postavená Nová zmluva, ktorej súčasťou je to, že Boh sám vkladá vernosť a poslušnosť do sŕdc svojmu ľudu.

Boží ľud Novej zmluvy je vykúpený spod zlorečenstva zákona skutkov, spod mojžišovskej zmluvy (Galatským 3:13; Rímskym kapitola 7). Pritom s izraelským národom to bolo naopak. Ten bol daný pod zákon (zákon skutkov), pod mojžišovskú zmluvu, ktorá mu bola službou smrti a odsúdenia, aby jasne poukázala na ľudský hriech a na potrebu pokánia a spasenia zo samotnej viery (2. Korintským 3:7-10). Zákon mu bol pestúnom vedúcim ku Kristovi (Galatským 3:24-25).

Izraelský národ ako vyvolený ľud bol Bohu blízky, zatiaľ čo pohania boli ďalekí a bez Boha na svete. Boli bezprávnymi cudzincami, odcudzení zmluvám zasľúbenia (Efezským 2:11-19). V Božom ľude Novej zmluvy národ, ktorý nebol národom, sa stal Božím ľudom. Vyvolení pohania sa stali spoluobčanmi svätých a domácimi Božími (Efezským 2:19).

Pozemská púť izraelského národa

Boh riadil históriu svojho vyvoleného ľudu

Jakob (a jeho synovia) býval v zemi pohostínstva Abraháma a svojho otca Izáka, v kananejskej krajine (1. Mojžišova 37:1). Jeho synovia pásli ovce a stalo sa, že svojho brata Jozefa z nenávisti k nemu pre jeho sny predali madiánskym kupcom, ktorí išli do Egypta (37:28). Tak sa Jozef, Jakobov milovaný syn, dostal pod Božím zvrchovaným vedením do Egypta, kde sa po čase za dramatických udalostí stal správcom nad celou faraónovou egyptskou krajinou (41:38-41).

Po celej tvári zeme nastal hlad. Hladovala aj kanaánska krajina. Jakob poslal svojich synov do Egypta po obilie. Tam sa opäť stretli všetci dvanásti Jakobovi synovia. Na pozvanie faraóna (verše 45:17-18) sa do Egypta presťahoval aj Jakob s celým svojím domom (verše 46:1-7).

Jakob zomrel a zomrel aj Jozef. Potom povstal nový kráľ nad Egyptom, ktorý nepoznal Jozefa (2. Mojžišova 1:8). Tento ich trápil a zotročil. Ale čím viacej ich Egypťania trápili, tým viac sa národ množil a rozširoval (1:12). Keď Hospodin uzatváral s Abrahámom svoju zmluvu, oznámil mu: „Vedz istotne, že tvoje semeno bude pohostínom v zemi, ktorá nebude patriť im, a budú im, ľuďom tej zeme, slúžiť, a budú ich trápiť štyristo rokov“ (1. Mojžišova 15:13; Skutky 7:6-7). Tak sa aj stalo.

Izrael pohostínil (býval) v Egypte celkovo štyristotridsať rokov: „A bývania synov Izraelových, čo bývali v Egypte, bolo štyristo tridsať rokov“ (2. Mojžišova 12:40). Prišiel však čas, že Boh prostredníctvom Mojžiša a Árona vyviedol svoj ľud z Egypta. Vyviedol Izraela z egyptskej zeme, z egyptského otroctva presne toho istého dňa, v ktorom sa dokončilo štyristotridsať rokov (verš 41). Vodil ich štyridsať rokov po púšti, až prekročili rieku Jordán a vstúpili do zasľúbenej krajiny.

Pod Jozuovým vedením si podľa pokynov Boha Izraelovho krajinu rozdelili. Tu sa usadili, množili, formovali a bojovali proti svojim nepriateľom, ktorí ich chceli zničiť a odstrániť. Izrael často upadal do modloslužby. Za to ich stihli súdy vo forme útokov a útlaku zo strany okolitých národov, medzi ktorými žili. Keď však volali k svojmu Bohu, vzbudil im vodcov (sudcov), pod vedením ktorých dosahovali slobodu, ktorá im však vydržala len dovtedy, kým sa opäť nevrátili k bezbožnosti a modloslužbe, k uctievaniu božstiev okolitých pohanských národov.

Izrael zo začiatku žil pod vládou sudcov. Neskôr si vyžiadal kráľa. Boh im vyhovel a ich prvým kráľom bol Saul. Po ňom bol kráľom Dávid a neskôr jeho syn Šalamún. Šalamún bol obdarený veľkou múdrosťou a bohatstvom. Za svojho kraľovania postavil v Jeruzaleme chrám Bohu Izraelovmu. Ku koncu svojho života však zlyhal – uctieval cudzích bohov a spolu s ním sa na cestu modloslužby dostal celý Izrael. Po jeho smrti bolo Šalamúnovo kráľovstvo rozdelené. Desať severných kmeňov sa spojilo a vytvorili Severné kráľovstvo, známe aj pod pomenovaním Izrael či Samária. Ostávajúce dva kmene Júda a Benjamín vytvorili Južné kráľovstvo, známe ako Judsko.

V týchto kráľovstvách striedavo panovali dobrí, Bohu oddaní králi a bezbožní modloslužobní králi. Bola to hlavne neposlušnosť a modloslužba, prečo obe kráľovstvá zanikli. Severné v roku 722 pred Kristom odvlečením do asýrskeho zajatia a Južné v roku 586 pred Kristom zbúraním chrámu, Jeruzalema a odvlečením do sedemdesiatročného babylonského zajatia.

Desať kmeňov Severného kráľovstva sa stratilo v rozptýlení medzi národmi sveta. Deportovaní z Južného kráľovstva sa po sedemdesiatich rokoch babylonského zajatia (vyhnanstva) vrátili na

základe Kýrovho ediktu z roku 538 pred Kristom späť na svoje územie. Nevrátili sa však všetci. Späť prišla len časť z nich. Ostatní ostali rozptýlení vo svete – po celej tvári zeme. V babylonskom zajatí bol izraelský národ „vyliečený“ z modloslužby. Od pádu Južného kráľovstva už nemá izraelský národ svoje samostatné a nezávislé kráľovstvo a kráľov. Tak tomu bude až do druhého príchodu Pána Ježiša Krista. Vládli mu králi ustanovení práve svetom vládnucich mocností. Naposledy to boli králi ustanovení Rímom.

Po potlačení povstania Bar Kochbu v roku 135 po Kristovi bol Izrael rozptýlený medzi národy sveta a bez vlastnej vlasti a štátnosti. V roku 1948 vznikol z Božej vôle, v zemskej rovine z rozhodnutia OSN, novodobý štát Izrael.

O histórii izraelského národa a jeho úlohe v dejinách spásy okrem zdroja[3)] na stránkach časopisu Solas píšeme aj v sérii článkov Stručná história izraelského národa
[4)]

a Izrael v dejinách spásy.
[5)]

Udalosti, ktoré sa budú odohrávať na konci časov s národmi sveta, Cirkvou a izraelským ľudom, sa budú odohrávať na území Izraela, resp. Palestíny a v nerozlučiteľnej súvislosti s Izraelom. Preto je pre nás potrebné poznať históriu Izraela, zmluvy, ktoré Boh s ním uzavrel, a zasľúbenia, ktoré svojmu ľudu zasľúbil. Potrebujeme rozumieť aj tomu, čo sa s Izraelom a svetom deje v súčasnej dobe a vnímať prítomnosť s pohľadom do budúcnosti cez okuliare Písma.

Cirkev Pána Ježiša Krista

Boží ľud zo Židov i pohanov

Boh dodržal svoje slovo. Zasľúbený Mesiáš prišiel do Izraela. Je ním Boží Syn, ktorý prišiel v ľudskom tele. Narodil sa panne Márii a z písem ho poznáme pod menom Ježiš Kristus z Nazareta. Svoju pozemskú službu začal, keď mal asi tridsať rokov (Lukáš 3:23), a trvala asi tri roky.

Pri tretej účasti na pasche prišiel do Jeruzalema, jazdiac na osľati. Tým sa naplnilo Zachariášovo proroctvo o kráľovi prichádzajúcom na osľati (Zachariáš 9:9). Aj to bolo znamenie, že Boh svoj sľub daný Izraelu naplnil. Izrael však ako národ v Ježišovi Kristovi z Nazareta nerozpoznal zasľúbeného Mesiáša a Kráľa – ukrižovali ho. V Ježiša Krista ako zasľúbeného Mesiáša a Kráľa uverili len niektorí jednotlivci z izraelského národa. Ježiš Kristus zomrel na golgotskom kríži za hriechy ľudí a bol pochovaný (1. Korintským 15:2-3).

Boh však svojho Syna Ježiša Krista vzkriesil na tretí deň z mŕtvych a na štyridsiaty deň po vzkriesení vzal k sebe do nebies (Skutky 1:9). Pán Ježiš Kristus teraz sedí po pravici Otca v nebesiach. V deň Letníc zostúpil z nebies Svätý Duch, ako to Pán svojim apoštolom zasľúbil (Skutky 1:5, 2:1-4). To bol deň vzniku Cirkvi Ježiša Krista, Kristovho tela (1. Korintským 12:13). Odvtedy sa evanjelium milosti, evanjelium Ježiša Krista zvestuje po celom svete. Ľudia zo všetkých národov po celom svete sa obracajú od modiel k živému Bohu a v Božej milosti a moci Svätého Ducha sa stávajú novým stvorením v Kristovi (2. Korintským 5:17). Dnes žijeme v čase milosti a človek sa v pokání a viere môže obrátiť k Bohu – čas milosti ešte stále trvá.

Božie rozhodnutia nad Izraelom

Okrem sedemdesiatročného babylonského zajatia (Jeremiáš 34:12-22, 25:11-12) oznámil Boh cez proroka Daniela Izraelu ešte aj to, že: „Sedemdesiat týždňov je vymerané vzhľadom na tvoj ľud a na mesto tvojej svätosti, uzavrieť prestúpenie a zapečatiť hriech, pokryť neprávosť a priviesť spravodlivosť vekov, zapečatiť videnie i proroctvo proroka a pomazať svätyňu svätých“ (Daniel 9:24). „Týždeň“ v tomto proroctve je obdobie siedmich rokov. V literatúre je pomenovaný aj ako „Danielov týždeň-rok“. Ide o 70 týždeň-rokov a celkom o 490 rokov. U Daniela má jeden rok dĺžku 360 dní.

Toto proroctvo je vztiahnuté na „tvoj ľud“, čiže na izraelský národ (ktorý v tom čase reprezentoval Boží ľud na zemi) a na prvý Kristov príchod. Keďže ale izraelský národ ako celok (ako etnikum, či ľud) Spasiteľa pri jeho príchode neprijal, ale ukrižoval, toto proroctvo sa nenaplnilo úplne, ale len čiastočne (na uverivších zo Židov). Prestúpenie izraelského národa nebolo uzavreté, ich hriech nebol zapečatený, ich neprávosť nebola pokrytá (čo je obsahom tohto proroctva – verš 24).

Z tohto dôvodu sa naplnenie tohto proroctva odložilo (presunulo) na druhý Kristov príchod, keď Izrael (Židia) ako národ, ako ľud Spasiteľa rozpozná a vierou prijme (vylomené prirodzené ratolesti budú znova vštepené – Rímskym 11. kapitola). V tom čase však pojem „tvoj ľud“ bude znamenať všetci svätí (všetci spasení) zo Židov i pohanov. V konečnom dôsledku sa preto toto Danielovo proroctvo vzťahuje na druhý Kristov príchod a na pravý Boží ľud, do ktorého bude pri druhom príchode patriť aj „ostatok z Izraela“. Toto sa stáva zrejmým z kontextu 20. kapitoly Zjavenia a 7. kapitoly Daniela.

Šesťdesiatdeväť Danielových prorockých týždňov uplynulo po ukrižovanie Ježiša Krista. Posledný 70. týždeň je špecifický, nezačal plynúť hneď po ukrižovaní Krista. Medzi 69. a 70. týždňom Danielovho proroctva je medzera. Je to obdobie medzi prvým a druhým Kristovým príchodom. Starozákonné proroctvá prorokovali o príchode Spasiteľa a pomazaného Kráľa. Nie je v nich zrejmé rozlíšenie na jeho prvý a druhý príchod. Až novozákonné písma prinášajú porozumenie o prvom a druhom príchode Spasiteľa Krista. Z nich rozumieme, že udalosti z posledného (70.) Danielovho týždňa sú ešte len pred nami.

Medzi 69. a 70. týždňom plynie medzera nešpecifikovanej dĺžky. Izrael, Cirkev a národy sveta žijú v súčasnosti v tejto časovej medzere, v ktorej sa Boh so spasením obrátil aj k pohanským národom (Skutky 10:45, 11:18). Po celom svete sa zvestuje evanjelium milosti Ježiša Krista, ktorým sú všetci ľudia volaní k zmiereniu sa s Bohom skrze pokánie a vieru (Matúš 4:17; Marek 1:15; Skutky 17:30; 2. Korintským 5:20-21).

Skonanie sveta a večný život

Daniel vo svojich proroctvách zjavuje, aká bude budúcnosť Božieho ľudu. V tom čase Boží ľud reprezentuje izraelský národ. Daniel prorokuje o svetových ríšach, o budúcnosti dejín národov pre obdobie, odkedy Izrael (Júda) vyšiel zo zajatia v Babylone až po príchod pomazaného Kráľa, Krista. V tomto proroctve splýva prvý a druhý príchod Krista do jedného príchodu. Keďže Židia svojho Spasiteľa pri jeho prvom príchode odmietli, spása prešla k pohanom a pravým Božím ľudom sa stala Cirkev zo Židov i pohanov. Tak svätí Boží, o ktorých Daniel prorokuje, sú všetci vierou v evanjelium spasení ľudia. Preto sa Danielov 70. týždeň týka druhého Kristovho príchodu a týka sa ako izraelského národa, tak aj Cirkvi, ale aj všetkých národov sveta. Danielovo proroctvo opisuje, čo všetko sa udeje s týmto svetom a v tomto svete v posledných časoch na sklonku vekov.

Vláda Antikrista a jej koniec

V budúcnosti vznikne celosvetová ríša. Na jej čele bude stáť Antikrist: silný a krutý vládca obdarovaný nadprirodzenou silou a mocou (Daniel 7:17, 19-21, 23-25). Jemu dá Satan vládu, moc a kráľovstvá sveta (2. Tesalonickým 2:9; Zjavenie 13:2, 4 – tu je Satan pomenovaný ako drak a Antikrist a jeho vláda ako šelma). Antikrist oklame a zvedie predovšetkým izraelský národ, ale aj ostatné národy. Bude sa vydávať za Izraelu zasľúbeného Mesiáša a kráľa. Izraelský národ mu uverí, a tak aj ostatné národy sveta. Do vzbury proti Bohu zvedie mnohých, ale nie všetkých. Všetci tí, ktorí neuverili evanjeliu Ježiša Krista, podľahnú zvodu Antikrista, uveria jeho klamstvám.

Antikrist bude prenasledovať Boží ľud, všetkých tých, ktorí patria Bohu. Toto prenasledovanie ukončí Boh. Boh dá kráľovstvo na zemi svojmu ľudu po tom, ako na zem zostúpi Pán Ježiš Kristus a ukončí vládu Antikrista. To sa stane pri jeho druhom príchode. Na zemi vznikne tisícročné kráľovstvo Pána Ježiša Krista. Spolu s ním bude vládnuť Boží ľud.

Koniec vlády Satana a skonanie sveta

Po zániku Antikristovej ríše pred nástupom Kristovho tisícročného kráľovstva bude Satan zviazaný a uvrhnutý na tisíc rokov do podzemného žalára (Zjavenie 20:2-3). Na konci tisícročia bude zo žalára na krátky čas prepustený (Zjavenie 20:7). Satan je Boží nepriateľ a nepriateľ Božieho ľudu. Takým bol, je a bude počas celej svojej existencie (od svojej vzbury v nebesiach a pádu).

Po prepustení zvedie Satan do boja proti táboru svätých a proti milovanému mestu všetky národy, ktoré žili v tisícročnom kráľovstve pod vládou Krista a jeho svätých (pozri Daniel 7:14), ktorých bude obrovský počet ako piesku mora (Zjavenie 20:7-8). Z neba však zostúpi oheň od Boha a všetkých zahubí (20:9). Satan bude uvrhnutý do ohnivého jazera, kde sa už bude nachádzať Antikrist a jeho prorok (20:10).

Po týchto udalostiach budú všetci zostávajúci mŕtvi postavení pred veľký biely trón a budú súdení (20:5-6, 11-13). Kto nebude nájdený zapísaný v knihe života, bude uvrhnutý do ohnivého jazera (20:11-15).

Týmto skončia dejiny tohto sveta a bezbožného ľudstva. Stará zem a nebo zaniknú, miesta sa im nenájde (verš 11) a bezbožní ľudia skončia v ohnivom jazere, čo je druhá smrť, večné zahynutie. Po týchto udalostiach Boh stvorí nové nebo a novú zem (Zjavenie 21:1), na ktorých už bude prebývať len Boh so svojím vyvoleným a spaseným ľudom – nebude tam žiadneho bezbožníka.

Nové nebo a nová zem, nebeský Jeruzalem, večný život

Boh stvorí nové nebo a novú zem. Z neba zostúpi nový Jeruzalem, v ktorom bude prebývať Boh so svojím vyvoleným a vykúpeným ľudom. V novom nebi, na novej zemi a v novom Jeruzaleme bude už prebývať iba Boží ľud – ľud omilostený a vykúpený zo všetkých národov, kmeňov a

jazykov.

Keď sme uverili v Pána Ježiša Krista a Boh nás spasil, boli nám odpustené všetky hriechy a viny. Boh nás splodil do nového života, stali sme sa novým stvorením v Kristovi. Už viac nie sme duchovne mŕtvi (mŕtvi vo svojich hriechoch a previneniach), pretože nás Boh oživil, vstali sme spolu s Kristom. Aj nám je síce ešte uložené raz zomrieť, prejsť údolím smrti (ak sa Pán nevráti ešte počas nášho života), pretože telo ešte nie je vykúpené, ale druhá smrť už nad nami nemá moc. Po smrti pôjdeme k Pánovi, za čím nás čaká vzkriesenie tela a oslávenie pri jeho druhom príchode. Pretože naše telo ešte nie je vykúpené, sme spasení v nádeji. Očakávame vykúpenie tela a tešíme sa na Pánov príchod, keď si nás vezme k sebe domov. Dostaneme nové nebeské telá. Večnosť strávime spolu s Kristom a Bohom, svojím Stvoriteľom, v novom Jeruzaleme. Vo svete, ktorého podstatu vystihuje jeho pomenovanie – nové nebesia a nová zem.

Ale ako je napísané:

Čoho oko nevidelo a ucho nepočulo a čo na srdce človeka nevstúpilo,

čo všetko Boh prihotovil tým, ktorí ho milujú.

1. Korintským 2:9

Poznámky

A) Význam výrazu „Post Scriptum“, v skratke „P. S.“ (čítaj: post skriptum). Výraz znamená: dodatok (k tomu, čo už bolo napísané). Obyčajne sa uvádza na záver listu ako odkaz či pripomenutie niečoho, čo autor ešte chce adresátovi tlmočiť alebo zdôrazniť. Výraz je zložený z dvoch slov: post a scriptum. Ich význam osobitne je nasledovný:

post- /lat./ prvá časť zložených slov s významom po-, nasledovať, nasledujúci za dačím, po dačom (napr. postdatovať, postgraduálny a pod.) alebo za dačím (miestne, polohovo a pod.) (napr. postaktívny, postpozícia a pod.)

scriptum /lat./ písomnosť

B) Tvorca tvorí svoje dielo v zhode a podľa toho, akým je vo svojej podstate, vo svojom vnútri. Boh je dokonalý vo všetkých svojich vlastnostiach (atribútoch) a charaktere. Preto aj jeho dielo je po všetkých stránkach dokonalé. Nič po stvoriteľskom týždni nebolo potrebné meniť, opravovať či dopĺňať. Svedčí o tom aj Písmo vo verši Židom 4:3, podľa ktorého my, ktorí sme uverili v evanjelium, vchádzame do toho istého odpočinku, ktorý bol ustanovený (ako aj ostatné diela) pri založení sveta, a to siedmeho dňa stvoriteľského týždňa. Podrobnejšie v zdroji 1a,b) a v 2b) „Biblický pohľad na svet“, VI. oddiel a IX. oddiel kapitola E.

C) Vychvátenie Cirkvi a tým aj prvé vzkriesenie nastane počas veľkého súženia. Cirkev prejde časťou súženia. Toto tvrdenie je postavené na veršoch Matúš 24:21-22; 1. Korintským 15:51-52; 2. Tesalonickým 2:1-4; Zjavenie 6:9-11; 10: 7 a 11:15-17.

Zdroje

1) a) Odpočinok – 1. časť, Solas číslo 46, jar 2020, str. 18-23

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/odpocinok-1-cast

b) Odpočinok siedmeho dňa, Doplnok k článku „Odpočinok siedmeho dňa – 1. časť“,

Solas číslo 48, jeseň 2020, str. 33-37

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/odpocinok-siedmeho-dna

2) Materialistický a biblický pohľad na svet, vydavateľstvo SOLAS, Žilina, 2022

a) 1. diel Materialistický pohľad na svet, ISBN 978-80-971486-4-5

http://drahoslav.solas.sk/publikacie/publikacie/materialisticky-a-biblicky-pohlad-na-svet-1-diel

b) 2. diel Biblický pohľad na svet, ISBN 978-80-971486-5-2

http://drahoslav.solas.sk/publikacie/publikacie/materialisticky-a-biblicky-pohlad-na-svet-2-diel

3) Zmluva zasľúbení (podnadpis: Abrahámovo potomstvo), vydavateľstvo SOLAS, Žilina 2017

ISBN 978-80-971486-1-4

http://solas.sk/media/pdf/publikacie/zmluva.pdf

4) Stručná história izraelského národa

a) Určovanie časov, období a kalendáre, Solas 61, zima 2023, str. 26

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/urcovanie-casov-obdobi-a-kalendare

b) 1. časť, Datovanie starozákonnej a novozákonnej doby, Solas 61, zima 2023, str.28

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/strucna-historia-izraelskeho-naroda-1-cast

c) 2. časť, Od stvorenia po Šalamúna, Solas číslo 62, jar 2024, str. 14

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/strucna-historia-izraelskeho-naroda-2-cast

d) 3. časť, Od Rechabeáma po Kýra Veľkého, Solas číslo 62, jar 2024, str. 25

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/strucna-historia-izraelskeho-naroda-3-cast

e) 4. časť, Od Kýra Veľkého po rok 1948, Solas číslo 62, jar 2024, str. 33

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/strucna-historia-izraelskeho-naroda-4-cast

5) Izrael v dejinách spásy

a) 1. časť, Zmluva zasľúbení, Solas číslo 57, zima 2022, str. 24

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/izrael-v-dejinach-spasy-1-cast

b) 2. časť, Narodenie syna zasľúbenia – Izák, Solas číslo 57, zima 2022, str. 28

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/izrael-v-dejinach-spasy-i-2-cast

c) 3. časť, Izraelský národ – prirodzené potomstvo, Solas číslo 57, zima 2022, str. 30

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/izrael-v-dejinach-spasy-i-3-cast

d) 4. časť, Zemská a nebeská rovina zasľúbení, Solas číslo 57, zima 2022, str. 34

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/izrael-v-dejinach-spasy-i-4-cast

e) 5. časť, Dvojaký zmysel slova Izrael, Solas číslo 57, zima 2022, str. 40

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/izrael-v-dejinach-spasy-i-5-cast

f) 6. časť, Izrael na konci časov, Solas číslo 57, zima 2022, str. 43

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/izrael-v-dejinach-spasy-i-6-cast

g) 7. časť, Spasenie zostatku Izraela, Solas číslo 59, leto 2023, str. 20

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/izrael-v-dejinach-spasy-7-cast

h) 8. časť, Návrat z babylonského zajatia, Solas číslo 63, leto 2024, str. 18

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/izrael-v-dejinach-spasy-8-cast

i) 9. časť, Od Nehemiáša po rok 135 po Kristovi, Solas 64, jeseň 2024, str. 28